

модернізації). Еволюція будь-якого цивілізованого соціуму веде до формування демократичного громадянського суспільства, яке прагне розбудови правової, соціальної держави з політичним плюралізмом, реальними економічними, політичними і соціальними правами і свободами, із розподілом державної влади, потужним місцевим самоврядуванням, з розвинутою національною культурою, високим рівнем добробуту і соціального захисту населення.

Література:

1. Політологічний енциклопедичний словник / Уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін.; за ред. М. П. Требіна. – Х. : Право, 2015. – С. 534–536, 644–647.
2. Huntzinger, J. Introduction aux relations Internationales. – Paris, 1987. – 190 p.
3. Енгибарян, Р. В. Конституционное развитие в современном мире. Основные тенденции / Р. В. Енгибарян. – М.: Норма, 2007. – 496 с.
4. Бауман, З. Глобалізація: наслідки для людини і суспільства / Зигмунт Бауман; пер. з англ.: І. В. Андрущенко. – К.: Києво – Могилянська академія, 2008. – 109 с.

О. Р. Дашковська¹

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ В ПРАВІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Із середини 80 – х років ХХ століття Європейський Союз визнав пріоритетність політики рівних можливостей чоловіків і жінок, про що свідчить періодичне затвердження Програм ЄС щодо забезпечення стандартів гендерної рівності в Європейському союзі з обов'язковим контролюванням з боку Ради Міністрів Європи і Європейського Парламенту за їх виконанням.

Загальні засади гендерної політики Європейського Союзу сформульовано в «Дорожньому атласі рівності чоловіків та жінок», що передбачає:

1. Досягнення рівної економічної незалежності чоловіків та жінок: скорочення відмінності в оплаті праці, розвиток жіночого підприємництва, соціальний захист та запобігання бідності;

¹ Доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії держави і права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

2. Сприяння гармонійному поєднанню робочої, особистої та сімейної сфер життя: мобільність робочих контрактів; збільшення кількості послуг по догляду за дітьми та особами літнього віку; чутлива державна політика в сфері сімейних відносин до представників обох статей;

3. Залучення чоловіків та жінок до рівної участі в процесі прийняття рішень у політиці, в економічній сфері та бізнесі, науці та сучасних технологіях;

4. Ліквідація гендерних стереотипів в усіх сферах суспільної взаємодії, перш за все на ринку праці тощо [1, с. 116].

Стандарти рівного ставлення до чоловіків і жінок стали частиною як первинного, так і вторинного законодавства ЄС. Вони встановлені кількома статтями Амстердамської угоди 1997 р. та уповноважують Раду Міністрів вживати необхідних заходів у боротьбі з дискримінацією за ознаками статі, расового або етнічного походження, релігії або вірувань, обмежених можливостей, віку або сексуальної орієнтації, хоча до цих пір лише Рамкова угода та Директива про расову дискримінацію були прийняті на основі загальних антидискримінаційних положень.

Основні принципи політики ЄС щодо гендерної рівності викладені у директивах Ради ЄС, всі зазначені положення мають бути перенесені до законодавства Держав-учасниць, зокрема, мова йде про наступні Директиви Ради:

- 75/117/ЕЕС від 10 лютого 1975 р. про рівну оплату праці;
- 76/207/ЕЕС від 9 лютого 1976 р. про рівне ставлення на робочому місці;
- 92/85/ЕЕС від 19 жовтня 1992 р. про безпеку та здоров'я вагітних робітниць та робітниць, які нещодавно народили або годують, на робочому місці;
- 96/34 ЕС від 3 червня 1996 р. про відпустку по догляду за дитиною;
- 96/97/ЕС від 20 грудня 1996 р. про рівне ставлення до жінок і чоловіків у схемах соціального забезпечення на робочому місці;
- 2010/41/ЄС від 7 липня 2010 р. про застосування принципу рівного підходу до чоловіків та жінок, які займаються індивідуальною трудовою та підприємницькою діяльністю [1, с. 117].

Прийняття директив ЄС, щодо забезпечення гендерної рівності, привело до розробки єдиних стандартів для усіх членів ЄС. Гендерна політика на національному рівні зазнає все більшого законодавчого впливу на рівні ЄС. Крім того, нові директиви щодо стратегії зайнятості у ЄС вимагають поширення ідей гендерної рівності на неоплачувану роботу по догляду за

дїтьми, акцентуючи увагу на рівному розподілі обов'язків по догляду за дитиною і ведення домашнього господарства, а також заохочення чоловіків брати відпустки по догляду за дитиною [2, с. 154].

На сьогодні політика гендерної рівності та гендерного інтегрування [3] є пріоритетною для ЄС і виходить за межі принципу рівного ставлення та заборони статевої дискримінації. Вона є невід'ємною частиною політики та програм ЄС, а Європейська Комісія підкреслила, що рівні можливості для жінок та чоловіків є економічно необхідними, та що приблизно одна п'ята річного зростання ВВП у країнах ЄС отримана завдяки збільшенню кількості жінок, які працюють [4, с. 11]. Це пояснює, чому принцип рівності не виключає позитивних дій, які дозволяють надання особливих переваг статі, недостатньо представленої на ринку зайнятості, для полегшення її професійної діяльності, ліквідації або компенсації незручностей у професійних відносинах.

Таким чином, політика Європейського Союзу в питаннях гендерної рівності представлена у вигляді комплексної та чітко структурованої системи поглядів та стратегій громадянської солідарності з метою досягнення соціального добробуту. На основі десятилітніх практик та досвіду в цій сфері Державами-членами ЄС засновано єдині стандарти розуміння та реалізації гендерної рівності на всіх рівнях приватного та публічного життя.

В той же час очевидно, що закони відіграватимуть незначну роль, доки не будуть створені ефективні механізми їх впровадження. Це підтверджується тим фактом, що і досі заходи гендерної політики впроваджуються в країнах ЄС нерівномірно: деякі з них значно випереджають законодавство ЄС (скандинавські країни), тоді як інші намагаються не відставати від нього (Велика Британія, Польща та ін.). І хоча в сфері законодавчого закріплення рівного становища чоловіків і жінок у державах – членах ЄС досягнуто значного прогресу, але гендерна рівність у повсякденне життя ще не впроваджена [4, с. 12, 13].

Оцінюючи результати політики Європейського Союзу щодо забезпечення рівноправності жінок і чоловіків, необхідно зазначити, що існує достатня кількість дослідників, які вказують на ефективність та важливість правових засобів, які надаються законодавством ЄС у забезпеченні рівних можливостей жінок. З іншого боку, ця політика піддається критиці як така, що зосереджена винятково на трудових відносинах, проте Європейський Союз активно запроваджує гендерний підхід в усіх сферах суспільних відносин. Як правило, регуляторні напрямки політики ЄС є добровільними, але це не стосується політики з питань гендерної рівності. Численні обов'язкові директиви

ЄС з гендерної політики, а також задекларований намір ЄС ліквідувати гендерну нерівність в усіх видах діяльності, є важливим кроком на шляху розробки комплексної гендерної політики.

Література:

1. Хавлін Т. Гендерна політика в рамках Європейського союзу та український вимір [Електронний ресурс] / Т. Хавлін. – Режим доступу: <http://www.ukr-socium.org.ua>

2. Дашковська О. Р. Жінка як суб'єкт права в аспекті гендерної рівності : монографія. – Харків : Право, 2005. – 224 с.

3. Gender Mainstreaming in Practice: A Handbook by the UNDP [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.undp.org/gender/docs/RBEC_GM_Manual.pdf

4. Рівність за ознакою статі в економічній сфері: зобов'язання України перед ЄС (ключові Директиви ЄС щодо забезпечення гендерного балансу на ринку праці та в професійній діяльності, їх розвиток у практиці Суду Справедливості) / Упорядник О. О. Уварова – Х., 2015. – 150 с.

В. М. Стешенко¹

ПРИПИНЕННЯ ДІЇ УГОД ПРО ПЕРЕБУВАННЯ ЧОРНОМОРСЬКОГО ФЛОТУ РОСІЇ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

28 травня 1997 р. між Україною та Російською Федерацією було укладено низку угод про правовий статус Чорноморського флоту Російської Федерації на території України. Зокрема ми маємо на увазі такі двосторонні українсько-російські угоди, як:

– Угода між Україною і Російською Федерацією про параметри поділу Чорноморського флоту від 28 травня 1997 р. [1];

– Угода між Україною і Російською Федерацією про статус та умови перебування Чорноморського флоту Російської Федерації на території України від 28 травня 1997 р. [2] та

– Угода між Урядом України і Урядом Російської Федерації про взаємні розрахунки, пов'язані з розподілом Чорноморського флоту та перебуванням Чорноморського флоту Російської Федерації на території України від 28 травня 1997 р. [3].

¹ Кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.